

content/uploads/2017/08/diwkppr68-diode.pdf (дата звернення: 20.09.2025).

2. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Digital Economy Report 2024. Geneva : United Nations, 2024. 224 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/der2024_en.pdf (дата звернення: 20.09.2025).

3. Shashyna M. V. European Integration and Globalisation of Ukraine's Digital Economy. Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics. 2024. № 25. P. 45–56. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/10004276.pdf> (дата звернення: 20.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-4>

DIGITALISATION OF UKRAINE'S BANKING SYSTEM AS A FACTOR IN ECONOMIC STABILITY AMID FULL-SCALE WAR

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Korol M. M.

*Doctor of Economic Sciences,
Professor,
Professor of International Economic
Relations Department
Uzhhorod National University*

Король М. М.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
економічних відносин
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»*

Lapa I. V.

*Postgraduate
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Лапа І. В.

*аспірант
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

З початку повномасштабного вторгнення рф в 2022 році Україна покладалася на швидку цифрову трансформацію у фінансовій сфері, щоб зберегти безперервність платежів, підтримати діяльність підприємств та надати допомогу домогосподарствам.

Збройний конфлікт зазвичай порушує логістику готівкових коштів, пошкоджує фізичну інфраструктуру та погіршує роботу мережі банківських відділень – загрози, які можуть швидко перерости в макрофінансову нестабільність. Україна вступила у війну, маючи порівняно розвинені цифрові державні послуги, модернізовану платіжну систему та проактивний центральний банк. Протягом 2022-2025 років влада та учасники ринку використовували цю цифрову базу для забезпечення безперервності платежів, розширення безконтактних розрахунків та підтримання довіри до банківської системи попри безпрецедентні потрясіння.

В основі стійкості лежить Система електронних платежів (СЕП) НБУ, яка продовжувала ефективно функціонувати без перебоїв протягом 2022 року, незважаючи на ракетні удари та відключення електроенергії, обробляючи близько 1,4 мільйона платежів за банківський день і підтримуючи пропускну здатність значно вище поточного навантаження. Це забезпечило безперервність міжбанківських розрахунків і дозволило банкам планувати роботу в умовах екстремальних стрибків обсягів.

Незважаючи на шок, спричинений війною, зокрема стрибок обсягу непрацюючих кредитів на початку вторгнення, фінансовий сектор залишається загалом стабільним завдяки програмі, що підтримується МВФ, а також рішучому нагляду, плануванню заходів з врегулювання та надійності інфраструктури для здійснення платежів. Постійні зусилля з посилення банківського управління, механізмів врегулювання та планування на випадок надзвичайних ситуацій є невід’ємною складовою підтримання довіри в умовах триваючого конфлікту [4].

Щоб зрозуміти, як цифровізація банківської системи безпосередньо сприяла економічній стійкості України в умовах війни, варто виділити основні канали її впливу:

1. Безперервність критично важливих функцій. Стійка інфраструктура RTGS/клірингу (СЕП) у поєднанні з розподіленою мережею аварійних відділень (POWER BANKING) забезпечили остаточність розрахунків і доступ до роздрібних послуг під час відключень, запобігаючи блокуванню платежів та панічному накопиченню готівки [2].

2. Ефект мережі у сфері прийому платежів. Швидке повторне розгортання та орієнтація на безконтактні термінали підвищили ймовірність того, що споживачі зможуть здійснювати транзакції навіть у разі локальних збоїв, підтримуючи торгівлю та податкові надходження [1].

3. Державні канали для прямих виплат. Цифрова публічна інфраструктура – застосунок «Дія» та інтегровані платіжні сервіси забезпечили своєчасну підтримку домогосподарств і МСП,

пом'якшуючи доходні шоки та стабілізуючи попит із мінімальними адміністративними витратами.

4. Узгодженість політики та зовнішні «якори». Огляди програм МВФ підкреслюють важливість заходів безпеки фінансового сектору, що доповнюють цифрову безперервність – нагляд, механізми врегулювання та управління, знижуючи ризики, здатні підірвати довіру до цифрових каналів [4].

5. Побічні ефекти цифровізації МСП. Міжнародні рекомендації наголошують, що впровадження цифрових інструментів на рівні підприємств – платежів, електронних рахунків, онлайн-платформ підвищує продуктивність і адаптивність, що, своєю чергою, покращує ризиковий профіль клієнтів банків та сприяє кредитуванню у кризовий період.

Незважаючи на свої переваги, цифровізація не позбавлена ризиків та обмежень, які можуть знизити ефективність впроваджених рішень. Основні виклики включають:

– Кібербезпека та операційні ризики. Постійні кіберзагрози фінансовій інфраструктурі та стороннім постачальникам вимагають багаторівневої системи захисту, резервування та регулярних навчань з ліквідації кризових ситуацій. Це є постійним пріоритетом, який піднімається в міжнародному політичному діалозі поряд із вдосконаленням системи управління [4].

– Енергетичні шоки та прогалини у зв'язку. Хоча аварійні відділення та резервні засоби зв'язку пом'якшують наслідки відключень електроенергії, тривалі атаки на енергетичну інфраструктуру можуть погіршити зв'язок для терміналів та мобільних пристроїв, обмежуючи використання безготівкових розрахунків у постраждалих регіонах. Політичні заходи зосереджуються на резервному електропостачанні та зв'язку для важливих вузлів [3].

– Виклики інклюзивності. Цифрові канали можуть виключати сегменти, що не мають пристроїв, зв'язку або цифрових навичок. Для забезпечення широких переваг під час відновлення необхідні додаткові заходи, такі як цифрова підтримка малих і середніх підприємств та доступні публічні інтерфейси.

Для зміцнення стійкості банківської системи та мінімізації ризиків у майбутньому необхідно вжити низку політичних та регуляторних заходів, зокрема [1]:

- Зміцнити інфраструктуру платежів та даних.
- Розширити безготівкові розрахунки та відкриті фінанси.
- Використовувати державні платформи для цільової стабілізації.

Отже, досвід України показує, що цифровізація банківських та державних каналів може істотно підвищити економічну стійкість в умовах екстремального стресу. Надійна міжбанківська система,

аварійний доступ до роздрібних послуг, розширення безконтактної оплати та державні цифрові платформи для цільової підтримки спільно забезпечили стабільність транзакцій, стабілізували очікування та підтримали макрофінансове управління в умовах війни. Подальші інвестиції в кіберстійкість, інклюзивність та обережне управління відповідно до міжнародних програмних стандартів будуть необхідними для збереження цих досягнень та закріплення відновлення.

Література:

1. National Bank of Ukraine (NBU). Year Two of Full-Scale War: Cashless Payments Grow in Volume. 06.03.2024. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut> (дата звернення: 01.09.2025).
2. National Bank of Ukraine (NBU). SEP Effective and Without Disruptions in 2022 Despite War. 24.01.2023. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/popri-viynu-sep-pratsyuvala-efektivno-ta-bezperebiyno-u-2022-rotsi> (дата звернення: 01.09.2025).
3. European Payments Council. Payments in wartime: the story of the National Bank of Ukraine/ 28.07.2023. URL: <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/news-insights/insight/payments-wartime-story-national-bank-ukraine> (дата звернення: 01.09.2025).
4. International Monetary Fund (IMF). Ukraine: Fourth Review of the Extended Arrangement under the Extended Fund Facility, Request for Modifications of a Performance Criterion, and Financing Assurances Review-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine. 28.06.2024. URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/view/journals/002/2024/199/002.2024.issue-199-en.pdf> (дата звернення: 01.09. 2025).